

KENDTE LIV: INTERVIEW MED PELLE HVENEGAARD

Kunstnere, journalister og andre i formidlende professioner arbejder til dagligt med at bringe historier til verden om mennesker, samfundet og livet. Men beretninger fra deres personlige liv kan også ofte vække refleksion, genkendelighed og genklang hos mange. Artikelserien 'Kendte liv' – som tidligere hed 'Stemmer fra Siden' – har fokus på offentligt kendte personer, som har det til fælles med hinanden og mange andre, at de på nært hold kender til, hvordan et problematisk forbrug af rusmidler kan påvirke livet.

Foto: René Schütze / Ritazu Scanpix

”Det er svært at finde sig selv, når alle mennesker hele tiden kigger på en”

Forfatter og tv-vært Pelle Hvenegaard blev verdenskendt som skuespiller som teenager. Forventningspresset, der fulgte med berømmelsen, blev en mangeårig følgesvend, der næsten knækkede ham.

AF KARINA LUISE ANDERSEN

Karina Luise Andersen er cand. mag. og redaktør på STOF

'Pelle Erobreren' fra 1987 er en film, de fleste danskere kender. Den handler om drengen Pelle, der sammen med 'Lassefar' prøver at overleve under fattige kår som løsarbejdere på en stor gård i 1800-tallet. Filmen er instrueret af Bille August og har store skuespillernavne som Max von Sydow og Erik Paaske på rollelisten. Den vandt flere priser, blandt andet Guldpalmen ved filmfestivalen i Cannes. Også hovedrollen, som blev spillet af den unge Pelle Hvenegaard, blev rost til skyerne, og Pelle modtog bl.a. prisen for bedste unge skuespiller ved European Film Awards.

"Jeg var 10 år, da vi startede med at lave filmen, og da vi så var færdige, tænkte jeg bare på det som et lille eventyr og var egentlig bare glad for at være tilbage i skolen. Da filmen så kommer ud, er jeg i mine tidlige teenageår. Jeg bliver pludselig ekstremt kendt, fordi filmen bliver så stor en succes. Der tager livet en drejning for mig, og alting begynder at blive svært," fortæller Pelle Hvenegaard og fortsætter:

"Som teenager spørger man jo sig selv: "Hvem hulan er jeg? Hvad skal jeg i mit liv? Hvad gør mig glad? Hvad gør mig ked af det?" Og man har brug for at prøve nogle ting af og dumme sig og så prøve noget andet. Og det kan være enormt svært at finde sig selv, når alle mennesker hele tiden kigger på en, fordi man er blevet et kendt ansigt. Jeg blev enormt opmærksom på, hvad folk mon tænkte om mig. Jeg følte, jeg blev frarøvet det der rum med ro og plads til, at jeg kunne finde mig selv."

Berømmelse er ikke for børn

Pelle Hvenegaard kalder berømmelse for en mærkelig størrelse, som giver en masse anerkendelse, men den anerkendelse kommer aldrig til at handle om, hvem du er som menneske, men har i stedet fokus på, hvad du kan præstere.

"Berømmelse kan jo være rigtig fint på baggrund af et levet liv og noget, man selv har skabt. Men for tidlig berømmelse er noget møg, faktisk noget rigtigt, rigtigt møg," siger Pelle og uddyber:

"Jeg var i virkeligheden bare en dreng, som syntes, at det lød sjovt at prøve at spille skuespil, og nu var jeg pludselig som 13-årig blevet udråbt til at være Europas bedste unge skuespiller, og jeg havde jo kun lavet én film og så et teaterstykke på fritidshjemmet. Og det føltes som et vanvittigt

pres, for hvordan kunne jeg leve op til det, når jeg ikke engang følte mig som en skuespiller? Jeg fik aldrig rigtigt chancen for at mærke efter, om det egentlig var skuespillervejen, jeg havde lyst til. Og når man ikke har en identitet, men har oplevet at have haft en rolle i livet, som alle anerkendte dig for, så kan det godt være, at det i virkeligheden var den anerkendelse, jeg søgte igen, da jeg som voksen besluttede at forsøge mig med skuespillet som en karrierevej. Men det er svært at sige, hvad der var hvad."

Da Pelle Hvenegaard var i starten af tyverne, tog han til Hollywood, og der opstod gode muligheder for, at han kunne skabe sig en karriere. Herhjemme fik han også roste roller i bl.a. filmen 'På fremmed mark', som også havde Nikolaj Coster-Waldau på rollelisten. Men mens han befandt sig i USA, tog de depressive tanker, han allerede havde oplevet som teenager, til i styrke, og mørket i hans sind blev så altoverskyggende, at han overvejede at tage sit eget liv.

"Da jeg en dag er ude at køre bil, overvejer jeg seriøst at køre ud over en skrænt. Men jeg træder på bremsen og gør det ikke. Det skyldes nok, at jeg inderst inde ved, at jeg har et solidt fundament at stå på med en god familie og gode venner. Jeg beslutter at tage hjem til Danmark, fordi jeg kunne mærke, at der var noget rivravruskende galt med mig. Også selvom jeg faktisk havde fået sparket dørene ind [til Hollywood, red.]. Men igen var udfordringen, at jeg blev i tvivl, om jeg kunne leve op til det. Jeg havde hverken et personligt eller et arbejdsmæssigt selvværd," fortæller Pelle.

Mænd forventes at kunne klare sig selv

Gennem sine teenageår og i tyverne havde Pelle Hvenegaard brugt alkohol til at få selvtillid sammen med det, han kalder "en falsk følelse af selvværd". Alkoholen føltes dermed som en åbning til at kunne overleve alle de mørke følelser, han mærkede.

"I Danmark drikker unge jo, og det er meget nemt at hoppe med på den vogn, når man har det svært. Da jeg kom hjem fra USA, begyndte jeg at læse til journalist og blev skilt fra min daværende kone – og ja, der skete alt muligt. Og der sad jeg ligesom på et lejet loftsværelse i Odense og gik på et studie sammen med nogle, der var fem år yngre end mig og var naive, og i en by, der grundlæggende ikke sagde mig noget, og kiggede tilbage på, at jeg et år tidligere havde

Pelle Hvenegaard og Max von Sydow i 'Pelle Eroberer'
Foto: Rolf Konow / Ritzau Scanpix

en masse ting, der kørte for mig. Og nu sad jeg bare der, fordi jeg havde revet alt op med rode og skulle starte forfra. Og der var jeg virkelig ved at knække,” fortæller Pelle og fortsætter:

”Jeg drak ad helvede til, og når man er et menneske i total opløsning, der står på et diskoteksgulv i Odense i netundertrøje med en nihalet pisk i den ene hånd og en guldbajer i den anden og råber, at alle er nogle fucking idioter, så er det enormt ensomt, at ingen ser, hvor svært man har det. Og så føles livet ligegyldigt. Jeg havde grundlæggende bare ikke lyst til at leve, fordi det var for svært, og jeg ikke følte, at jeg var vellykket som menneske.”

To oplevelser ender med at være afgørende for, at Pelle ikke endte med at opgive hverken sin uddannelse eller livet i det hele taget. Den ene var med hans bankrådgiver, som han tilfældigt stødte ind i en dag på Kongens Nytorv i København, og som fik ham overbevist om, at det var vigtigt for hans egen skyld, at han færdiggjorde sit studie. Den anden oplevelse er, da en studiekammerat, uden at Pelle ved det, har lagt mærke til, at Pelle har det skidt, og studiekammeraten vælger at skrive Pelles navn som medforfatter på sin egen opgave, så Pelle kan fortsætte på journaliststudiet.

”At de her to mennesker virkelig ”så” mig, havde utrolig betydning. For jeg har måske altid virket på andre som én, der kunne klare alting og havde rigtig mange ting kørende for mig. De fleste kunne ikke se, at her var et menneske i fuldstændig opløsning. Så det betød alverden at blive set, og at de rakte hånden ud til mig. Så jeg besluttede mig for, at jeg måtte handle, for jeg har altid været god til at handle mig ud af ting.”

Pelle kontakter en psykiater ved en studenterådgivning, hvor man kunne få gratis konsultationer. Han havde ikke penge til selv at betale for terapi, for med egne ord havde han ”drukket alle sine penge op”. Besøgene hos psykiateren var dog ikke nogen succes. Psykiateren virkede fascineret af Pelles spændende liv, og han forstod ikke, at Pelle netop havde brug for at blive set som menneske, ikke som berømt.

”Jeg fortalte ham om mit liv, og så sagde han: ”Ej, hvor er det dog spændende”, og så kunne jeg bare mærke, at det kunne jeg simpelthen ikke bruge til noget. Det kan godt være, at han syntes, det var spændende, men jeg var fuldstændig

revet midt over. Hvis han ikke kunne se det, så kunne jeg jo ikke bruge ham til noget,” fortæller Pelle. Han gav dog ikke op, men fandt i stedet en psykolog, som han fik tillid til, og som var en stor hjælp for ham. Psykologen konstaterede, at Pelle højst sandsynligt havde været ramt af en depression.

Pelle fortæller, at det at bede om hjælp og at tale om sine følelser var en overvindelse, som også havde at gøre med, at man som mand forventes at kunne klare sig selv på godt og ondt. Og grundlæggende mener Pelle også, at selvom han selv er meget opmærksom på at holde øje med, om andre mennesker har brug for hjælp, uden at de selv behøver bede om det, så var det hans eget ansvar at bede om hjælp. Han kunne ikke forvente, at andre skulle kunne se, at han havde det så svært.

”Det sjove er, at min far og stedmor begge er psykologer, og min mor har undervist i psykologi, så det har heldigvis ikke været fremmed for mig, at mennesker kan have brug for psykologhjælp. Men alligevel kan jeg jo godt genkende min far i mig selv som mand på den måde, at selvom vi har haft en god, solid familiebase, hvor der var plads til at have det svært, så har han også altid gerne villet klare sig selv. Der skabes alligevel socialiseringsmønstre, som påvirker én. Mange mænd ligger nok under for en forestilling om, at det er svagt af en mand at bede om hjælp, og at rigtige mænd klarer sig selv.”

At dele ud af sig selv

Pelle Hvenegaard endte med at føle det som en stor lettelse at droppe hele tanken om at blive skuespiller, og han færdiggjorde sin uddannelse som journalist. I dag ernærer han sig som tv-vært og forfatter. Han har blandt andet skrevet bøgerne ’Bare stik ham en!’ om sit liv som barn og voksen og ’Kære Zoe Ukhona’, som handler om den kamp, som han og hans kone, Caroline, kæmpede for at blive for at blive forældre og adoptionen af datteren Zoe Ukhona. ’Kære Zoe Ukhona’ fik en overvældende modtagelse af læserne, og Pelle har fået over 10.000 henvendelser fra mennesker, som vil fortælle ham, at bogen virkelig har ramt dem og gjort en forskel i deres liv. Og det føles som meget meningsfuldt for Pelle.

”Jeg har en instagram-profil, hvor jeg har gjort meget ud af at vise billeder af, hvor meget det betyder at være sammen som far og datter. En

mand skrev til mig, at han altid havde set sig selv som en "mande-mand", og at hans børn primært var moderens opgave, indtil børnene var store nok til at kunne spille fodbold. Men nu havde han fulgt med på min profil og havde simpelthen besluttet sig for, at han skulle tage et halvt års barsel og prioritere det at være far. Og altså, der blev jeg simpelthen så glad, fordi så giver det jo mening at åbne op og dele ud af sig selv og sit liv til andre."

Pelle Hvenegaard bryder sig ikke om at blive kaldt et forbillede for andre mænd i forhold til det at tale om at have det psykisk svært og at bede om hjælp, for han synes, at han selv kun opnåede at gøre det på bagkant. Og han ved faktisk heller ikke, om han synes, at han er blevet bedre til at åbne op om sine følelser nu, selvom han har oplevet, at det kan være forløsende og være vejen til at få det bedre. Men han føler alligevel, at han har fået nogle redskaber med sig til at kunne håndtere mørke tanker, inden de formørker alt andet i livet.

"Jeg har stadig mørke sider og dage, hvor det hele kan synes uendeligt ligegyldigt. Men jeg har fået fyldt et stort tomrum i mig ved at blive far, og jeg skal bare kigge på min datter, og så er jeg hurtigt væk fra det helt fundamentalt sorte syn," fortæller Pelle og uddyber:

"Men jeg kan godt stadig kæmpe med meningsløshed i forhold til andre ting. I de tilfælde kan jeg dog hurtigt pege på nogle opgaver, jeg skal have løst. Nogle gange er det en løbetur, der skal til, og andre gange stikker det dybere. Jeg har nok bare ikke et superoptimistisk sind, og jeg skal trække mig selv op fra tid til anden."

Pelle fortæller, at han flere gange har taget et opgør med alkohol i sit liv, hvor han helt er stoppet med at drikke, for han ved, at hvis han ikke har styr på sit forbrug, kan det trække ham ned. I dag drikker han kun sjældent og med stor respekt.

"Det gik op for mig på et tidspunkt, at jeg ikke havde mødt en pige eller for den sags skyld haft sex ædru i nærmest ti år. Jeg havde faktisk brug for alkohol for at kunne skabe et kunstigt selvværd eller hvad fanden, jeg har brugt det til. Og jeg har det også sådan, at hvis jeg havde brugt bare halvdelen af den tid, energi og penge, jeg brugte på at drikke, på noget andet, så havde jeg tidligere i livet fået et sundt fundament at

stå på. Og jeg synes, der er en ubalance i den danske alkoholkultur, hvor unge mennesker betragter alkoholen som det middel, man kan bruge til at styrke sig selv. Dermed ikke sagt, at man som ung ikke skal gå ud og eksperimentere med sig selv og vove at flytte grænser, hvor alkohol måske kan hjælpe med at skubbe lidt på. Men hvis man grundlæggende ikke formår at flytte sig som menneske uden at bruge alkohol, så bliver det farligt."

Foto: René Schütze / Ritzau Scanpix